

עדכון מבית מדרש להלכה בהתישבות- אמונת אי"ש | תשרי תש"פ

עדכון מבית המדרש להלכה בהתישבות - אמונת אי"ש -

לאתר בית המדרש <

מה חדש בבית
המדרש?

**סוגיות אקטואליות בנושאים שונים
הנוגעים למצוות התלויות בארץ**

הזמנה לכבודה של תורה

הננו מתכבדים
להזמינכם לימי הלימוד
שע"י

בית המדרש
להלכה בהתישבות
אמונת אי"ש

שיתקיימו לאחר חג
סוכות הבעל"ט

במקומות הבאים:
בירושלים:

בבית המדרש להלכה
אמונת איש

רחוב המלמד 1 הר נוף
ביום ראשון

כ"ח תשרי תש"פ
תפילת מנחה בשעה

16:00

בבני ברק:

בבית הכנסת נחלת משה

רחוב מלצר 36

ביום שני

גמר מלאכה

בחדש שעבר עסקנו במסגרת זו בענין עונת
המעשרות.

עונת המעשרות הינה שלב בגדילת הפירות בו הם
נעשים **חייבים וראויים** להפרשת תרו"מ. כלומר,
פירות שנקטפו לאחר שהגיעו לשלב זה צריך
להפריש מהם תרומות ומעשרות וההפרשה תחול
כדין. אולם אם הם נקטפו לפני שלב זה אינם חייבים
בתרומות ומעשרות, וממילא אי אפשר להפריש מהם
על פירות שחייבים.

פירות שנקטפו בגמר גידולם עדיין אינם **חייבים**
בהפרשת תרו"מ ומותר לאכול מהם אכילת עראי
(באופנים שיתבארו בהמשך) אף ללא הפרשה עד
הזמן בו יתחייבו בהפרשת תרו"מ - **לאחר "גמר
מלאכתן"**.

כאשר 'נגמרה מלאכתן' של הפירות העומדים לשיווק,
כלומר - נעשתה בהם הפעולה האחרונה שרגילים
לעשות לפירות מסוג זה לפני שיווקם (כפי שיבואר
בהמשך), הם חייבים בהפרשת תרו"מ ואסורים
באכילה עד לאחר שיפרישו מהם תרומות ומעשרות.

מקור המושג "גמר מלאכה"

בפסוק 1 כתוב " ראשית דגנך" ... תתן לו, ולמדו חז"ל
דגנך - 'דיגונך', שהתבואה חייבת בהפרשה רק לאחר
פעולת ה'דיגון' שהיא לאחר הדישה והזריה בגורן
ואסיפת הגרעינים לערימה, וגמר הפעולה היא סידור

כ"ט תשרי תש"פ
תפילת מנחה בשעה
16:00
על שמות הרבנים
והנושאים שיעסקו בהם
בעז"ה תבוא הודעה
נפרדת

ללוחות אחוזי ערלה
 לחץ כאן
 ללוח ערלה חורף תש"פ
 לחץ כאן

שאל את הרב
 שו"ת בעניני הפרשת
 תרו"מ ביין ביתי

שאלה:
כאשר אנו מכינים יין בבית, אנחנו מרסקים את הענבים ומסננים באותו יום מהזגים והחרצנים ולאחר מכן משאירים את היין בחבית לתסיסה. מתי אנו יכולים להפריש תרומות ומעשרות?

תשובה:
 אפשר להפריש מיד בגמר הסינון אפילו קודם התסיסה.
שאלה:
האם מותר לטעום מהיין לפני סינון הזגים והחרצנים?
תשובה:
 מותר לטעום מהיין עד הפרדת הזגים.

ערימת הגרעינים והחלקתה. בלשון חז"ל מכונה שלב זה מירוח התבואה בכרי. רק לאחר שלב זה הפירות חייבים בהפרשת תרומות ומעשרות.

מהו גמר מלאכה?

בלשון המשנה גמר מלאכה נקרא "גורן" [על שם גמר המלאכה בתבואה שהוא בסוף הגורן]. וז"ל המשנה במעשרות²:

"ואי זהו גורן? למעשרות? הקישואין והדילועין משיפקסו [דהיינו משיסירו את השער הצומח עליהם כשהם קטנים, שלפני המכירה היו מסירים את השער] ואם אינו מפקס משיעמיד ערימה, אבטיח משישלק [הסרת השער באבטיח נקרא שילוק] ואם אינו משלק משיעשה מוקצה [הוא המקום המיוחד להעמיד את האבטיחים], ירק הנאגד משיוגד [ירק שדרך לאוגדו אגודות וכך דרך שיווקו, גמר מלאכתו לאחר שנאגד], ואם אינו אגד משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צרכו". [עי' במשניות בהמשך פרק א' מהו גמר המלאכה של שאר הפירות והירקות].

כיום, חלק מהמלאכות הנ"ל, שנעשו בזמן המשנה לא נוהגות כלל ברוב הפירות והירקות. מאידך, קיימות מלאכות אחרות שרגילים לעשותן.

מכל מקום, למדנו מדברי המשנה שהמלאכה האחרונה שרגילים לעשות בפירות לפני שיווקם או לפני שמעבירים את הפירות לבית, היא זו הנקראת 'גמר מלאכת הפרי'.

למעשה:

רוב הפירות – מכיון שלא עושים בהם שום מלאכה קודם שיווקם, פעולת ההכנסה לארגזים נחשבת לגמר מלאכתן [אמנם יש דיון האם הגמר מלאכה הוא כשמכניסים אותם לדולבים שלתוכם מוריקים במטע את הדליים, או רק כשמכניסים אותם לקופסאות או לארגזים שבהם משווקים אותם³].

תבואה – כפי שכתב למעלה, בזמן הגמ' גמר המלאכה היה מירוח הכרי, כיום שהקומביין עושה את מלאכת הקצירה, האיסוף והדישה, גמר המלאכה הוא בסוף התהליך דהיינו מילוי המיכליות או השקים.

פירות וירקות שעוברים תהליך נוסף לאחר האיסוף וההכנסה לארגזים, גמר מלאכתם יהיה בפעולה האחרונה שרגילה להעשות בהם.
 לדוגמא:

ירקות שרגילים לעבור ניקוי ושטיפה – כגון תפוחי אדמה גזר ועוד, גמר מלאכתם הוא שטיפתם ואריזתם בבית האריזה.

שאלה:
לאחר הפרדת הזגים
והחרצנים מהמיץ אנו
עושים יין שני על ידי
שאנו מוסיפים מים
וסוכר לזגים ולחרצנים
האם יין שני זה חייב
בהפרשת תרומות
ומעשרות או שנפטר
בהפרשה הראשונה
ואם חייב מתי יש
להפריש ממנו תרומות
ומעשרות?
תשובה:

יין שני זה חייב בהפרשת תרומות ומעשרות ואין להפריש ממנו קודם הפרדת הזגין והחרצנין. אמנם אם הפריש לאחר הסינון הראשון גם על היין שנשאר בתוך הזגין חלה ההפרשה.

בסיעתא דשמיא יצא לאור

גליון הליכות שדה 205
 לע"נ הגאון רבי אליקים שלנגר זצ"ל אשר במשך עשרות שנים ערך את גיליונות "הליכות שדה" נלבע ה' אב תשע"ט

במסגרת הפעילות הברוכה להפצת תורת ארץ ישראל על ידי בית המדרש להלכה בהתישבות, מוציא בית המדרש ידיעון הליכות שדה אשר יוצא מספר פעמים בשנה.

עם שדרוג הידיעון לאחרונה והגדלתו, הננו שמחים לבשר כי ישנה אפשרות לקבל את

בצלים – אם הדרך להסיר מהם את הקליפות החיצוניות והעלים, גמר מלאכה הוא הסרת הקליפות והעלים.

שום – שום טרי שהדרך למוכרו עם הגבעולים גמר מלאכתו הוא לאחר הכנסת הגבעולים לשקים או הארגזים או קשירתו באגודות.

שום יבש שהדרך למוכרו בלא הגבעולים ומכניסים רק את ראש השום לתוך שרוולי רשת וכך הוא משווק, גמר מלאכתו הוא הכנסתו לשרוולים⁴.

ענבים – ענבים המיועדים לאכילה גמר מלאכתם הוא הכנסתם לארגזים ככל הפירות.

ענבים המיועדים ליין גמר מלאכתם הוא עשיית היין כלומר לאחר סינון הזגים והחרצנים.

זיתים – זיתים המיועדים לאכילה גמר מלאכתם לפי רוב הפוסקים הוא הכנסתם לארגזים. יש אומרים שגמר מלאכתן הוא רק כבישתן שאז הם ראויים לאכילה⁵.

זיתים המיועדים לשמן גמר מלאכתם הוא עשיית השמן.

שאר שמנים – גמר מלאכה בשמן שומשום, קנולה וסויה נידון באריכות בעדכון חודש כסליו תשע"ח האם הוא אסיף הגרעינים או עשיית השמן עיי"ש.

בנות, אבוקדו, אפרסמון – ע"י בעדכון החודש הקודם אלול תשע"ט מה הוא גמר מלאכתם.

פירות המיועדים להוצאת משקה (הכנת מיצים)

חוץ מזיתים וענבים – גמר מלאכתן הוא בגמר מלאכת הפרי ולא בשעת הוצאת המשקה, כיון שהוצאת המשקה היא מלאכת הכנה למאכל שאינה מלאכת השדה.

דינים הקשורים לגמר מלאכה:

- אסור להפריש קודם גמר מלאכה אפילו מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו⁶. עבר והפריש קודם גמר מלאכה, בדיעבד חלה הפרשתו⁷. [הרוצה להפריש זיתים על שמן או ענבים על יין, או להיפך-להפריש שמן על זיתים או יין על ענבים יעשה שאלת חכם בשל פרטי דינים הנוגעים לענין זה].
- עד גמר המלאכה מותר בכל מקרה לאכול אכילת עראי.
- פירות שהכניסם לבית קודם גמר מלאכה, וגמר מלאכתן בבית נחלקו הראשונים האם גמר מלאכה לאחר הכנסה לבית מחייב במעשרות, או שמותר לאכול מפירות אלו אכילת ארעי אף לאחר גמר המלאכה בבית. לדעת החזון איש יש להחמיר ולא לאכול בלי לעשר, אך לעשר ללא

הידיעון במייל על פי
הסכמתך.

לקבלת הידיעון שלחו
מייל חוזר <

תוכן הענינים לגיליון 205

- דברי זכרון והספד על הרב שלנגר זצ"ל
- כלאי הכרם
- על הספר עוד ינובון בשיבה
- שליחות בתרומה
- שיטת החזון איש בספיקא דדינא
- הוראות לקטיף חוויית
- הפרשת חלה מקמחים מלאים
- הפרשת תרו"מ מעלי גפן ועלי פסילורה
- גדרי אכילת קבע ועראי במעשרות
- כריתת האמנה לחיוב תרו"מ
- לוח ערלה חורף תש"פ

**במסגרת בית ההוראה
ע"ש הרב רוזנברג זצ"ל**

עונים רבני בית ההוראה
במשך שעות היממה
לשאלות הלכתיות
בטלפון 02-6488888 שלוחה
31.

**ראש בית המדרש הגאון
רבי יוסף אפרתי שליט"א**

עונה בימים ראשון, שני
ושלישי בין השעות 12:30-

ברכה ⁸. [כמו כן אין להכין בהפרשה זו פרוטה
חמורה עבור הפרשה רגילה ⁹].

**האופנים שמותר לאכול מפירות שלא נגמרה
מלאכתן:**

מהתורה מותר לאכול מפירות שלא נגמרה מלאכתם
ללא הפרשה אפילו אכילת קבע, אולם חז"ל אסרו
לאכול אכילת קבע מפירות אלו שמא יבוא לאכול
מהם גם לאחר גמר המלאכה בלא הפרשה, והתירו
לאכול מהפירות רק אכילת עראי בלי להפריש
תרומות ומעשרות.

מהי אכילת קבע ומהי אכילת עראי?

כתב החזון איש ¹⁰ וז"ל: "ענין עראי וקבע אינו תלוי
בכמותה של האכילה אלא באיכותה, כיצד מילא את
הכלי או ליקט כל צרכו ומוליך לביתו דתנן דאוכל
עראי (כיון שעדין לא ראה פני הבית) אוכל אחת אחת
אפילו אכל הרבה והוא בכלל עראי, ייחד בדיבורו או
במחשבתו תאנים אלו לסעודתו, חשיב קבע ואינו
אוכל מהן אפילו אחת וכו' ... אלא אכילה קבועה
אסרו חכמים ואחרי שהוקבעו ונאסרו חשבוה חכמים
כנקבעו" עכ"ל.

ונמצא לפי זה:

אכילת קבע נחשבת אם ייחד את הפירות
לאוכלם לאחר זמן, למשל קוטף פירות בבוקר
ובדעתו לאוכלם בשעה עשר, או שאוכל את
הפירות עם פת, או שאוכלם בתוך סעודה
קבועה, כל אלו נחשבים אכילת קבע. כמו כן
אם ייחד פירות לאוכלם בשבת וביום טוב (אף
לא בסעודה) אכילה זו נקראת ג"כ אכילת קבע
ואסור לאכול בלא להפריש תרומות ומעשרות.

**אם לא ייחד את הפירות לסעודה או לשבת
ואינו אוכל בתוך סעודת קבע, אפילו אוכל
מהם הרבה, נחשבת האכילה לאכילת עראי,
ומותר לאכול מהם ללא הפרשת תרו"מ כל עוד
לא נגמרה מלאכתן.**

**כל הנ"ל מדובר בפירות שגדלו במטע או בגינה
שמחוץ לחצר שהתירו בהם אכילת עראי קודם גמר
מלאכה, אמנם אם הפירות גדלו בחצר עצמה ישנם
אופנים שאסור לאכול יותר מפרי אחד ובעז"ה יבוארו
הדינים בעדכונים הבאים.**

¹דברים יח, ד.

²פ"א משנה ד.

³עי' משפטי ארץ תרומות ומעשרות פרק ז' הערה 7

12:00 בשלוחה 5.
ניתן לקבל מידע או
לשאול שאלות באתר בית
המדרש להלכה
בהתיישבות,
 או בכתובת האימייל
bhl@bhl.org.il

⁴את השום היבש משאירים באדמה זמן נוסף מעבר לשום הטרי ואחר הקטיפה הוא עובר תהליך יבוש ורק אח"כ הוא משווק לשוק ולכן לא קיימת הטענה שכבר נקבע כאשר נקטף.
⁵בעדכון הקודם נכתב על ענין זה.
⁶רמב"ם פ"ה מהל' תרומות הל' ד'. אמנם דין זה נאמר רק לפני גמר מלאכה חשוב כגון גורן בתבואה או סחיטת הענבים והפרדת המיץ מהפסולת, בעשיית יין. וכד'.
⁷ע"י ש"ך סי' שלא ס"ק פ שכתב שהאיסור להפריש הוא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא ולכן בדיעבד תרומתו תרומה.
⁸ע"י משפטי ארץ תרו"מ פרק ז הערה 34.
⁹דרך אמונה פ"ג ממעשר צה"ל ס"ק קכג.
¹⁰מעשרות סי' ד' סק"י

בברכת גמר חתימה טובה!

מזכירות בית המדרש

אם אינך רואה מייל זה כראוי לחץ כאן

הודעה זו נשלחה ל- testing@example-domain.com ע"י bhl@bhl.org.il
 הסרה מרשימת התפוצה דווח על ספאם

InforUMobile מערכת רב ערוצית לקשר עם הלקוח